

ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΗ ΑΠΟΔΕΙΞΙΣ
ΕΠΙ ΤΟΙΣ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΟΙΣ

+ Β Α Ρ Θ Ο Λ Ο Μ Α Ι Ο Σ

ΕΛΕΩΙ ΘΕΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ – ΝΕΑΣ ΡΩΜΗΣ

ΚΑΙ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ

ΠΑΝΤΙ ΤΩΙ ΠΛΗΡΩΜΑΤΙ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

ΧΑΡΙΝ, ΕΛΕΟΣ ΚΑΙ ΕΙΡΗΝΗΝ

ΠΑΡΑ ΤΟΥ ΕΝ ΒΗΘΛΕΕΜ ΓΕΝΝΗΘΕΝΤΟΣ ΣΩΤΗΡΟΣ ΧΡΙΣΤΟΥ

* * *

Τιμιώτατοι ἐν Χριστῷ ἀδελφοί Ἱεράρχαι καί πεφιλημένα τέκνα,

Ἄνωθεν εὐδοκία ἐορτάζομεν καί ἐφέτος ἐν ψαλμοῖς καί ὕμνοις καί ᾠδαῖς πνευματικαῖς τήν κατὰ σάρκα Γέννησιν τοῦ προαιωνίου Υἱοῦ καί Λόγου τοῦ Θεοῦ, τήν φανέρωσιν δηλονότι τοῦ μυστηρίου τοῦ Θεοῦ καί τοῦ ἀνθρώπου. Κατά τόν Ἅγιον Νικόλαον Καβάσιλαν, τά τελούμενα εἰς τήν Θεῖαν Λειτουργίαν εἶναι «τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ Κυρίου μυσταγωγία», τό δέ ἐν τοῖς προοιμίοις αὐτῆς δοξολογικόν «Εὐλογημένη ἡ Βασιλεία τοῦ Πατρός καί τοῦ Υἱοῦ καί τοῦ Ἁγίου Πνεύματος» μαρτυρεῖ «ὅτι διὰ τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ Κυρίου πρῶτον ἐμάνθανον οἱ ἄνθρωποι ὡς εἶη τρία πρόσωπα ὁ Θεός»¹. Ὁ ἱερός πατήρ διακηρύττει ὅτι ὁ Κύριος καί Σωτήρ ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός «τόν ἀληθινόν ἄνθρωπον καί τέλειον καί τρόπων καί ζωῆς καί τῶν ἄλλων ἕνεκα πάντων πρῶτος καί μόνος ἔδειξεν»².

Ἡ πρόσληψις τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ Υἱοῦ καί Λόγου τοῦ Θεοῦ καί ἡ διάνοιξις τῆς ὁδοῦ τῆς κατὰ χάριν θεώσεως εἰς τόν ἄνθρωπον προσδίδουν εἰς αὐτόν ἀνυπέρβλητον ἀξίαν. Ἡ λήθη αὐτῆς τῆς ἀληθείας ὁδηγεῖ εἰς μείωσιν τοῦ σεβασμοῦ πρὸς τό ἀνθρώπινον πρόσωπον. Ἡ ἄρνησις τοῦ ὑψηλοῦ προσορισμοῦ τοῦ ἀνθρώπου ὅχι μόνον δέν τόν ἀπελευθερώνει, ἀλλά ὁδηγεῖ εἰς ποικίλας συρρικνώσεις καί διχασμούς. Ἄνευ συνειδήσεως τῆς θείας προελεύσεώς του καί τῆς ἐλπίδος τῆς αἰωνιότητος, ὁ ἄνθρωπος δυσκολεύεται νά παραμείνη ἀνθρώπινος, ἀδυνατεῖ νά διαχειρισθῇ τὰς ἀντιφάσεις τῆς «ἀνθρωπίνης καταστάσεως».

Ἡ χριστιανική κατανόησις τῆς ἀνθρωπίνης ὑπάρξεως προσφέρει λύσιν τῶν προβλημάτων, τά ὅποια δημιουργοῦν ἡ βία, ὁ πόλεμος καί ἡ ἀδικία εἰς τόν κόσμον μας. Ὁ σεβασμός τοῦ ἀνθρώπινου προσώπου, ἡ εἰρήνη καί ἡ δικαιοσύνη εἶναι δῶρον τοῦ Θεοῦ, ἡ ἐγκαθίδρυσις ὅμως τῆς κομισθείσης ὑπὸ τοῦ Χριστοῦ εἰρήνης ἀπαιτεῖ συμμετοχὴν καί συνεργίαν τῶν ἀνθρώπων. Ἡ χριστιανική τοποθέτησις εἰς τό θέμα

¹ Εἰς τήν Θεῖαν Λειτουργίαν, IB', PG 150, 392D.

² Περί τῆς ἐν Χριστῷ ζωῆς, ΣΤ', PG 150, 680C.

τοῦ ἀγῶνος διά τήν εἰρήνην συγκροτεῖται διά τῶν λόγων τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ, ὁ ὁποῖος εὐαγγελίζεται τήν εἰρήνην, χαιρετᾷ μέ τό «Εἰρήνη ὑμῖν» καί παροτρύνει τοὺς ἀνθρώπους νά ἀγαποῦν τοὺς ἐχθρούς των³. Ἡ ἐν Χριστῷ ἀποκάλυψις χαρακτηρίζεται ὡς «εὐαγγέλιον τῆς εἰρήνης»⁴. Αὐτό σημαίνει ὅτι δι' ἡμᾶς τοὺς Χριστιανούς, ἡ ὁδός πρὸς τήν εἰρήνην εἶναι ἡ εἰρήνη, ὅτι ἡ μή βία, ὁ διάλογος, ἡ ἀγάπη, ἡ συγχώρησις καί ἡ καταλλαγή ἔχουν προτεραιότητα ἀπέναντι εἰς ἄλλας μορφάς ἐπιλύσεως διαφορῶν. Μὲ σαφήνειαν περιγράφεται ἡ θεολογία τῆς εἰρήνης εἰς τό κείμενον τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου «"Υπὲρ τῆς τοῦ κόσμου ζωῆς". Τό κοινωνικὸ ἦθος τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας» (2020): «Τίποτε δέν ἀντιτίθεται περισσότερο στό θέλημα τοῦ Θεοῦ γιὰ τὰ πλάσματά Του πού ἔχουν δημιουργηθεῖ κατ' εἰκόνα καί καθ' ὁμοίωσίν Του, ἀπὸ τῆς βίας πού ἀσκεῖται ἐναντίον τοῦ πλησίον... Μποροῦμε ὁρθά νά ἰσχυριστοῦμε ὅτι ἡ βία ἀποτελεῖ τήν κατ' ἐξοχὴν ἁμαρτία. Πρόκειται γιὰ τήν τέλεια ἀντίθεση μεταξύ τῆς κτιστῆς μας φύσης καί τῆς ὑπερφυσικῆς μας κλήσης πρὸς ἀναζήτησιν τῆς ἀγαπητικῆς ἑνώσεως μέ τόν Θεό καί τόν πλησίον μας... Ἡ εἰρήνη ἀποτελεῖ μία πραγματικὴ ἀποκάλυψις τῆς βαθύτερης πραγματικότητος τῆς δημιουργίας σύμφωνα πρὸς τό θέλημα τοῦ Θεοῦ, καί τῆς μορφῆς ὅπως τήν σχεδίασε Ἐκεῖνος κατὰ τίς αἰώνιες βουλές Του»⁵.

Ἡ εἰρήνη δέν εἶναι δεδομένη καί αὐτονόητος, ἀλλὰ χρέος, κατόρθωμα, διαρκὲς μέριμνα καί ἀδιάκοπος ἀγὼν διά τήν διατήρησίν της. Δέν ὑπάρχουν αὐτοματισμοί καί μόνιμοι συνταγαί. Ἀπέναντι εἰς τὰς ἐκάστοτε ἀπειλάς τῆς εἰρήνης ἀπαιτεῖται ἐγρήγορσις, βούλησις διὰ λύσιν τῶν προβλημάτων διὰ μέσου τοῦ διαλόγου. Οἱ μεγάλοι ἥρωες τῆς πολιτικῆς εἶναι οἱ ἀγωνισταὶ τῆς εἰρήνης. Ἡμεῖς συνεχίζομεν νά τονίζωμεν τόν εἰρηνοποιητικόν ρόλον τῶν θρησκειῶν, εἰς μίαν ἐποχὴν κατὰ τήν ὁποίαν ἀσκεῖται κριτικὴ εἰς τὰς θρησκείας, ἐπεὶδὴ, ἀντὶ νά ἀναδεικνύωνται δυνάμεις εἰρήνης, ἀλληλεγγύης καί καταλλαγῆς, τροφοδοτοῦν τόν φανατισμόν καί τήν βίαν «ἐν ὀνόματι τοῦ Θεοῦ»: Πρόκειται περὶ ἀλλοτριώσεως τῆς θρησκευτικῆς πίστεως καί ὄχι περὶ συμφυοῦς μέ αὐτὴν φαινομένου. Ἡ γνησία πίστις εἰς τόν Θεόν εἶναι ὁ αὐστηρότερος κριτὴς τοῦ θρησκευτικοῦ φανατισμοῦ. Αἱ θρησκείαι εἶναι οἱ φυσικοὶ σύμμαχοι ὅλων τῶν ἀνθρώπων, οἱ ὁποῖοι ἀγωνίζονται διά τήν εἰρήνην, τήν δικαιοσύνην καί τήν προστασίαν τῆς κτίσεως ἀπὸ τήν ἀνθρωπογενῆ καταστροφήν.

Ἡ ἀνθρωπότης τιμᾷ ἐφέτος τήν 75^{ην} ἐπέτειον τῆς Οἰκουμενικῆς Διακηρύξεως τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἀνθρώπου (10 Δεκεμβρίου 1948), ἡ ὁποία ἀποτελεῖ σύνοψιν τῶν θεμελιωδῶν ἀνθρωπιστικῶν ιδεωδῶν καί ἀξιῶν, «τό κοινόν ἰδανικόν, εἰς τό ὁποῖον πρέπει νά κατατείνουν ὅλοι οἱ λαοὶ καί ὅλα τὰ ἔθνη». Τὰ δικαιώματα τοῦ ἀνθρώπου, κεντρικόν σημεῖον ἀναφορᾶς τῶν ὁποίων εἶναι ἡ προστασία τῆς ἀνθρωπίνης ἀξιοπρεπείας καί τῶν ἀτομικῶν, κοινωνικῶν, πολιτισμικῶν, οἰκονομικῶν καί περιβαλλοντικῶν ὅρων της, κατανοοῦνται εἰς τήν ἀρχικὴν δυναμικὴν των, ἐάν ἀναγνωρισθοῦν ὡς θεμέλιον καί κριτήριον τῆς παγκοσμίου εἰρήνης, τήν ὁποίαν

³ Βλ. Ματθ, ε', 44.

⁴ Ἐφεσ. στ', 15.

⁵ § 42, 43 καί 44.

συνδέουν μέ τήν ἐλευθερίαν καί τήν δικαιοσύνην. Ἐν τῇ ἐννοίᾳ ταύτῃ, τό μέλλον τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἀνθρώπου καί τῆς εἰρήνης συνδέεται καί μέ τήν συμβολήν τῶν θρησκειῶν εἰς τήν ὑπόθεσιν τοῦ σεβασμοῦ καί τῆς πραγματώσεώς των.

Μέ τοιαύτας σκέψεις καί ἐόρτια αἰσθήματα, ἐν πλήρει βεβαιότητι ὅτι ἡ ζωή τῆς Ἐκκλησίας καθ' ἑαυτήν ἀποτελεῖ ἀντίστασιν εἰς τόν ἀπανθρωπισμόν, ἀπό ὅπου καί ἂν αὐτός προέρχεται, καλοῦντες πάντας ὑμᾶς εἰς τόν καλόν ἀγῶνα τῆς οἰκοδομῆς ἑνός πολιτισμοῦ εἰρήνης καί καταλλαγῆς, εἰς τόν ὅποιον ὁ ἄνθρωπος θά βλέπῃ εἰς τό πρόσωπον τοῦ συνανθρώπου του τόν ἀδελφόν καί τόν φίλον καί ὄχι τόν ἐπίβουλον καί τόν ἐχθρόν, καί ὑπενθυμίζοντες εἰς ὑμᾶς πάντας, ἀδελφοί καί τέκνα, ὅτι τά Χριστούγεννα εἶναι καιρός αὐτογνωσίας καί εὐχαριστίας, ἀποκαλύψεως τῆς διαφορᾶς μεταξύ Θεανθρώπου καί «ἀνθρωποθεοῦ», συνειδητοποιήσεως τοῦ «μεγάλου θαύματος» τῆς ἐν Χριστῷ ἐλευθερίας καί τῆς ἰάσεως τοῦ «μεγάλου τραύματος» τῆς ἀλλοτριώσεως ἀπό τόν Θεόν, κλίνομεν εὐλαβῶς τό γόνυ ἐνώπιον τῆς κρατούσης ἐν ταῖς ἀγκάλαις αὐτῆς τόν σαρκωθέντα Λόγον Θεομήτορος Μαριάμ, μεταφέροντες δέ πρός ὑμᾶς τήν εὐλογίαν τῆς Μητρός Ἀγίας τοῦ Χριστοῦ Μεγάλῃς Ἐκκλησίας, εὐχόμεθα αἴσιον, ὑγιερόν, εὐκαρπον, εἰρηνικόν καί εὐφρόσυνον τόν ἐπερχόμενον νέον ἐνιαυτόν τῆς χρηστότητος τοῦ Κυρίου.

Χριστούγεννα ,βκγ'
† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως Βαρθολομαῖος
διάπυρος πρὸς Θεόν εὐχέτης πάντων ὑμῶν